

آگهی جستجو

برای فیلم‌های مفقود شده

نوشته سام کولا

آمار فیلمهای از میان رفته - بیش از نیمی از فیلمهایی که تا قبل از ۱۹۳۰ تهیه شده مفقود شده است - نمایانگر عظمت این فقدان است، ولی نشان نمی‌دهد که چه چیزهایی نابود شده است، نابودی میراث فرهنگی دنیا در نتیجه ۶۰ سال سهل‌انگاری، حادثه و ویرانگری هنری.

این خسارات در تمام زمینه‌های فیلمسازی، چه داستانی و چه غیرداستانی، چه به صورت مستند یا به منزله اثری هنری به تساوی رخ داده است. فقدان این آثار، با هر منظوری که فیلمسازان آنها داشته‌اند، به همان میزان تأسف‌انگیز است، اما شاید ناگوارترین و تأثرآورترین این ضایعات، از میان رفتن فیلمهای سینمایی باشد. اینها فیلمهایی بودند که میلیون‌ها نفر آنها را تماشا کرده بودند و فقدانشان، به عنوان بخشی حیاتی از فرهنگ همگانی، برای تمام کسانی که در آن فرهنگ سهمی دارند ضایعه‌ای شخصی محسوب می‌شود.

چند ماه قبل، از اعضای فدراسیون بین‌المللی آرشیو فیلم در نقاط مختلف جهان خواسته شد تا بطور کلی برای فیلمهای گمشده کشورشان یا فیلمهایی که از بین رفتن آنها به خاطر نقش تاریخی‌ای که در تولید آنان داشته مهم بوده یا سازنده آنها دارای اهمیتی فرهنگی بوده، عنوان واحد «مفقود شده» را برگزینند. ضمناً در صورت امکان تصویری از فیلمهای مزبور یا اگر تصویری موجود نیست عکسی از پوستر آنها را به مرکز فدراسیون ارسال دارند. برخی از این گزینش‌ها نیز می‌تواند به این دلیل باشد که تصویری با کیفیت خوب در آرشیوها موجود است نه به دلیل اهمیت نسبی تاریخی یا فرهنگی آنها.

فیلمهایی که در این صفحه و دو صفحه بعد نشان داده شده - همگی بعنوان مفقود شده - حکایت از این دارد که برای از میان رفتن فیلم در تمام بخش‌های این صنعت رخ داده است. نه مقدار بوجه، نه میزان و کیفیت محصول، نه شهرت هنریشکان و نه اعتبار کارگردان، هیچکدام نمی‌تواند بقای یک فیلم را ضمانت کند. این مفقود شدن‌ها حتی شامل آثاری می‌شود که دارای موفقیت تجاری بسیار بوده‌اند یا از لحاظ هنری آثاری موفق بوده‌اند اما ظاهراً در زمان خود نتوانسته‌اند در میان سینماروندگان محبوبیتی به دست آورند.

در میان سینماروندگان ناامیدکننده است این که بسیاری از نخستین آنچه بیش از همه ناامیدکننده است این که سرآغاز فیلمسازی فیلمهای قدیمی از دست رفته‌اند؛ مثل آثاری که سرآغاز فیلمسازی جدی یک کشور محسوب می‌شوند یا فیلمهایی که امروزه تاریخ‌نویسان سینما آنها را بعنوان مرحله مهمی از پیشرفت هنر سینما بشمار می‌آورند. این ناامیدی‌ها و درعین‌حال، امیدداشتن به این که فیلمها کاملاً از بین نرفته باشد امری جهانی و بین‌المللی است.

برای مثال هندوستان هنوز در جستجوی فیلم «الم آراه» است که در سال ۱۹۳۱ بعنوان نخستین فیلم ناطق آن کشور تهیه شده است.

آرژانتین فیلم «حواری» El Apostol را (۱۹۱۷) بعنوان یکی از آثار مفقود شده با ارزش خود معرفی کرده است، زیرا آن فیلم از نخستین فیلمهای نقاشی متحرک طولی بوده که در جهان ساخته شده است؛ کانادا هنوز بر این عقیده است که فیلم «اوانجیلین» (۱۹۱۳) نخستین فیلم سینمایی آن کشور درجایی نگه‌داری می‌شود - زیرا فیلمی که مدت پنجاه سال در سرزمین یوکن مدفون بوده اخیراً کشف و مورد ترمیم قرار گرفته است. این از آرزوهای بزرگ کشور زلاند جدید است که به فیلم «پیدایش زلاند جدید» که خود در سال ۱۹۲۱ تهیه کرده است دوباره دست بیابد؛ زیرا نه تنها نخستین فیلم سینمایی آنجا محسوب می‌شود بلکه مدرک تاریخی بسیار با اهمیتی نیز برای آن کشور بشمار می‌آید؛ استرالیا هنوز این امید را از دست نداده است که فیلم «دارو دسته کلی» (۱۹۰۶) که گفته می‌شود نخستین فیلم سینمایی طولی است که در دنیا ساخته شده در جایی محفوظ مانده باشد، آن هم به رغم این که آخرین جستجوی سیستماتیک آن کشور برای احیا کردن فیلمهای نیتراپی در سراسر استرالیا که سال گذشته آغاز گشته - با کشف حدود صد هزار متر فیلم - تاکنون به نسخه‌ای از آن دست نیافته است؛ کشور سوئد نیز بشدت بر این عقیده است که فیلمی چون «تبعیدیه‌ها» (۱۹۲۱) که توسط کارگردان شهیر بین‌المللی موریتز استیلر تهیه و به سی و دو کشور خارجی فروخته شده با نامی دلخواه که بخش‌کننده محلی آن انتخاب کرده، درجایی سالم باقی مانده باشد - این فیلم در آمریکا با نام «دفاع از خود» و در انگلیس با عنوان «لبهای بسته» به نمایش درآمد بود.

بطور کلی عبارت «مفقود شده» گویاتر از کلمه «دراماتیک» نابود شده است؛ زیرا کاتالوگ و فهرست جامعی از آرشیوهای فیلم کشورهای دنیا در دست نداریم و هزاران حلقه فیلم از دورانهای مختلف سینما وجود دارد که در خانه‌های تهیه‌کنندگان، بخش‌کنندگان فیلم و لابراتوارهای دنیا بدست فراموشی سپرده شده است. بعلاوه، فیلمهای گوناگونی است که مرتباً از اتاقهای زیر شیروانی و زیرزمینهای فیلمسازان و همچنین از دست فرزندان آنها بما می‌رسد یا در آرشیوهای متعددی که با نامی دیگر ضبط گردیده کشف می‌شود. چنانچه انتشار این تصاویر سبب شود که حتی یک نفر حلقه فیلمی را که مفقود اعلام گشته در دست داشته باشد و به ما مراجعه کند اعضا، FIAF بسیار خرسند خواهند شد. جستجو از طریق آرشیو فیلمهای متحرک کلیه کشورها ادامه دارد. و این تلاشی است که در جهت خلاف زمان برای زنده کردن فیلمهای قبل از سال ۱۹۵۰ و همچنین فیلمهای نیتراپی بعمل می‌آید. اگر این مقاله وسیله‌ای شود که حتی یکی از فیلمهای مفقود شده کشف و نگاهداری شود دعوتی که برای این همکاری همگانی بعمل آمده ارزش خود را خواهد داشت.

سام کولا

سام کولا: رئیس آرشیو ملی فیلم، تلویزیون و صدای کانادا است.

«گولم»، محصول ۱۹۱۴ آلمان به کارگردانی هاینریش گالین. پل وگنر در نقشی اصلی فیلم که به توسط خود او و کارگردان آن نوشته شده دیده می‌شود.

«تبعید» محصول ۱۹۳۱
کشور سوئد به
کارگردانی مسورین
استیلمر. با وجود موفقیت
که در جهان پیدا
و به ۳۳ کشور مخته
فروخته شد هیچ
نسخه‌ای از آن باقی

«زاپاتا» انقلابی» محصول ۱۹۱۴
مکزیک. این آگهی، تنها اثر
باقیمانده از این فیلم سینمایی مهم
و مستندی است که سرگذشت
امیلیانو زاپاتا و انقلاب سال ۱۹۱۰
مکزیک را تصویر کرده است.

«ناپاستا Napasta» محصول ۱۹۲۸
رومانی به کارگردانی گیبوبسکو.
در این فیلم که بر اساس نمایشنامه
یون لوکاکازاگیاال تهیه شده ستاره
معروف اکاترینا تیتولسکو ساهیکیان
شرکت داشته است.

«کوهستان زییاست» محصول ۱۹۲۵ روز به کارگردانی هاری ایوارسون.
در این درام عشقی دو تن از هنرپیشگان نثار ملی نروژ بناهای آزبی و آلفو-
هاورولد ایفای نقش کرده‌اند.
در تصویر فوق، اسکار لارسن نیز در نقش پدر بزرگ دیده می‌شود.

«خدننگ اندیشه‌های مدفون» محصول ۱۹۲۱ چکسلواکی به کارگردانی رودلف-
میزت. داستان فیلم از ماجراهای معادن استراوا ریشه گرفته است و سناریو-
نویس آن ا - ل - هاول، شعر پتر بزروک را با عنوان فیلم درهم آمیخته است.

«پیدایش زلاند جدید»
محصول ۱۹۳۱ زلاند جدید
به کارگردانی هارینگتون
رینولد. از این فیلم که
جریان تاریخی مهاجرت
و سکونت گزیدن اروپائیان
در زلاند نو را نشان می‌دهد
چیزی جز آگهی بالا
نمانده است.

«اوانگلیس»، محصول سال ۱۹۱۳ کانادا به کارگردانی ا. پ. - سالیوان و و. ه. - کاونو که احتمالاً نخستین فیلم سینمایی دراماتیک است که در آمریکای شمالی تهیه شده است. این فیلم درباره اخراج آکادیها از اسکاتلند جدید است که در سال ۱۷۵۵ توسط دولت انگلیس صورت گرفت.

«عالم آرا»، محصول سال ۱۹۳۱ هندی به کارگردانی اردشیر ایرانی، نخستین فیلم ناطق و درام عشقی موزیکالی که درباره زندگی سلطان کومار - پور و دو ملکه اش نوشته شده بود.

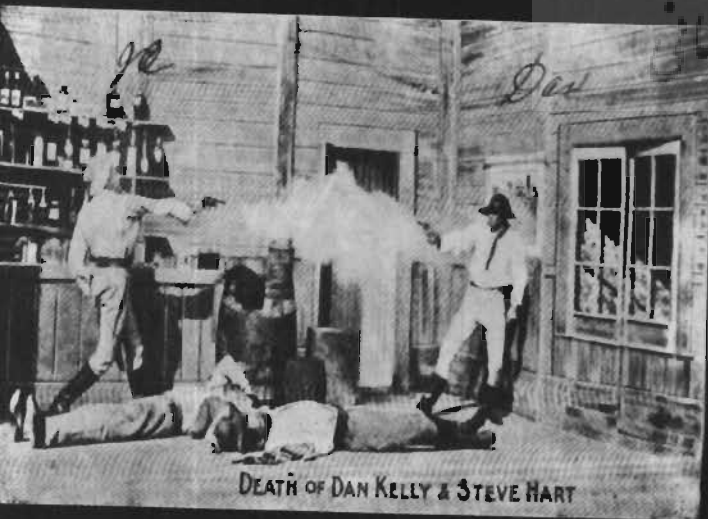
۱۹۳۱
س
ریتس
نوفیتی
با کرد
مختلف
ج
باقی

«بارو هومانو»، محصول سال ۱۹۲۹ برزیل به کارگردانی آدمنار گوتزاکا. این درام اجتماعی در زمان تحول سینمای برزیل تهیه شده و چون زندگی آن زمان را تصویر می‌کند بعنوان سندی فرهنگی و تاریخی به‌شمار می‌آید. عکس فوق چهره گراسیا مورنا، ستاره فیلم را نشان می‌دهد.

«بزرگترین موهبت زندگی»، محصول سال ۱۹۱۸ آمریکا به کارگردانی د. و. - گریفیث. هر یک از فیلم‌های گریفیث را می‌توان حلقه‌ای حیاتی از زنجیره تحول تکنیک سینما دانست. لبیان گیش که (تصویر بالا) نقش اصلی فیلم را در مابیل راپرت هارون به‌عهده دارد آن را یکی از بهترین آثار گریفیث معرفی می‌کند.

DEATH OF DAN KELLY & STEVE HART

داستان داروئسنه کلی». محصول سال ۱۹۰۶ استرالیا به کارگردانی چارلز ییت. این نخستین فیلم سینمایی استرالیا بر اساس واقعات آن زمان تهیه شده و اساساً قانون شکن یکی از مهمترین عوامل مؤثر در فرهنگ استرالیا را معرفی می‌کند.

«حواری»، محصول سال ۱۹۱۷ آترانین به کارگردانی آنجل نوکو. این فیلم که توسط فدریکو وال تهیه شده است نخستین فیلم تصویر متحرک در تاریخ سینما محسوب می‌شود.

«د...
جدید
تون...
که
رت
با زبان
ی دهد
باقی